ADAM

Anul V Redactor: I. LUDO 1 Iunie 1933

LA MIEZUL NOPȚII de S. HAY

COLABOREAZA D-NII: TUDOR ARGHEZI, TH. LOEWENSTEIN, E. LOVINESCU, I. LUDO. ILUSTRAȚIUNI DE: S. HAY

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, Str. DR. ISTRATE 10 - TELEFON 3-36-40 :-: Abonamentul anual Lei 150

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

ADAM

ANUL V. — No. 60 Redactor I. LUDO 1 Iunie 1933

:-: Redacţia şi Administraţia: BUCUREŞTI, — Str. Dr. Istrate 10. — Telefon 336/40 :-

Punctul mort*)

de T. ARGHEZI

o o o

Desigur că evenimentele din Germania pot alimenta zeflemeaua universală, fără multă sforţare satirică. Un guvern răstoarnă într'o singură zi tot ce au agonisit cu greu pentru patria lor, 15 ani de încordare politică, slujită de toate prudenţele şi abilităţile diplomatice şi de câţiva oameni de Stat înzestraţi cu temperamentul util. Brutalitatea stilului sfidează şi insultă: în câteva săptămâni, D-l Hitler isbuteşte să mobilizeze, mai prompt ca în 1914, lumea împotriva patriei lui Goethe şi să asocieze cu îngrijorările recente ale Franţei unanimitatea Statelor favorabile până alaltăeri tezelor germane. Acţiunea e dusă fără pierdere de timp, în pas gimnastic pe toate laturile şi curbele sentimentului naţional, iritat în marele război şi decepţionat în zece ani de pace. In interior şi exterior guvernul Reichului distribue palme. Ar fi putut rămâne în afară de zona activă, intelectul şi cărţile: guvernul german nu vrea să se spuie că el a scăpat ceva din vedere în programul lui — prigoneşte intelectul şi dă cărţilor foc, de preferinţă acestor două articole de proveniență gânditoare, să dăm drumul calificativului, neariană... Reichul actual e antisemit. Nici nu se putea iniţiativă mai absurdă din punctul de vedere chiar germanic, Evreii fiind cei mai vii agenţi ai germanismului prin faptul înainte de toate că toţi, oriunde s'ar afla, vorbesc un jargon derivat din nemţeşte, ca limbă natală. Dar Marx a fost evreu şi în specia marxismului se menţine, după capital şi Bancă, dominaţiunea spiritului judaic. Comunismul care a desfiinţat o piaţă importantă europeană pentru scurgerea supraproducţiei continentale şi a provocat în parte un şomaj industrial imens, iese întreg din Marx. Hitler venise la putere ca să sfărâme comunismul, înprejurare care nu displăcea nimănui prea mult — şi numai prin asociaţii de idei poate, a parvenit la principiul exterminării Evreilor şi la pustiirea bibliotecilor. Au fost savanţi cari, lăsaţi pe drumuri, s'au sinucis.

*) Intrucât la articolul colaboratorului nostru, d. T. Arghezi, am avea de făcut unele obiecţiuni, ne rezervăm dreptul să le formulăm în numărul viitor.

www.dacoromanica.ro

Dacă D-l Hitler ar fi numai un prefect, să zicem, de Cahul, care a doua zi după suirea lui pe tronul judeţului ar da ordin să nu mai iasă jidanii din casă fără paşaport că mănâncă bătaie şi ar mai da şi bătaie, el ar fi un caraghios şi zeflemeaua s'ar putea exersa cu vervă practică pe spinarea lui. Dar acest profet are câteva milioane de aderenţi, cari îl urmează cu asprime şi cu devotament indiscutabil. Când vocea lui de tunet cam răguşit vorbeşte sălilor populate până la tavan, ascultătorii emisiunilor de radio îşi dau seama de calitatea accentului sălii şi constată că ideile catechismului naţionalist sunt servite în efectul lor public de un ascendent fantastic. Aceste milioane de oameni au avut tot timpul să se modereze; dimpotrivă, accesul devenit doctrină şi metodă, s'a organizat pe'ncetul, fără să uite nici uniforma sentimentului, croită pentru el, cu o cruce cu patru cârlige pe mânecă subt umăr. Şi aceste milioane de oameni explosivi nu sunt analfabeţii unui Stat, unde ar pătrunde penibil şi abecedarul. Ele fac parte din acel popor, dat pildă în statisticile de publicitate, cu şapte abonamente de presă de cap de locuitor. Cei mai mulţi sunt diplomaţii unei şcoli superioare, ai unei universităţi, cititori de literatură şi filosofie, produsă de evul german. Aceste milioane sunt autorii şi martorii imenselor achiziţii technice şi ştiinţifice cuprinse în activitatea lor de laboratorii şi uzine. Şi ei nu pot să uite un lucru, esenţial pentru moralul unei rasse că timp de 5 ani, poporul lor a ţinut cap tuturor semin-ţiilor asociate cu toate puterile lor. Din conştiinţa Germaniei nu poate să dispară sentimentul că înfrângerea ei e sinonimă cu o victorie, de vreme ce, ca să fie biruită, ea, una şi singură, a fost nevoie de sforţarea colectivă a cinci continente.

Va să zică e mai mult vorba de un popor care şi-a regăsit linia în lozincile lui Hitler, decât de un personagiu dement care, singuratic, ar fi pur şi simplu comic şi inofensiv. Dovadă şi dispariţia subită a comunismului german, care s'a exprimat în alegeri cu peste 4 milioane de voturi, redus la neputinţă. N'o să se spuie fără şoväire că atâta gloată de adepţi s-a lăsat intimidată de noile măsuri agresive .Cine crede integral în credinţa lui nu ţine seamă de piedici şi când „cine" este compus din milioane de „cineva" piedicile se disolvă dela sine. D. Roosevelt, prezidentul Statelor Unite, n'a lansat nici el de-a surda enciclica lui recentă.

Hitlerismul ar putea să fie o boală de megalomanie, dar boala unui popor întreg şi numai gluma şi râsul nu constituesc o meotdă de diagnostic. Inchipuie-şi cititorul că în starea patologică actuală a lumii, care zace în întregime, culcată în cimitirele războiului şi în convulsie de asupra morţilor din pământ, atitudinea Germaniei ar stârni o conflagraţie nouă. De astă dată, victorioasă, Germania ar îngenuchia omenirea subt jug de fier, iar bătută ar târî-o în mormânt după steagurile ei terfelite. E o tragedie de proporţii uriaşe, nu e un fapt divers, şi spaima, cifrată în valori critice, care a cuprins lumea anglo-saxonă de trei săptămâni, documentează incomensurabila gravitate a epocii.

Ce să mai spunem de cărţi şi de idei? Este fapt că între carte şi Stat — afară de Cartea de citire şi matematici, nu există o neturburată tandreţe.

www.dacoromanica.ro

Statul e un organism conservator fără imaginaţie şi lirism. In trei patru forme, care se repetă şi se înlocuiesc, se cuprinde toată varietatea vieţii lui. Cartea şi ideia merg iute şi dansează şi tind la deslînarea Statului. Că spiritul critic, desvoltat de carte şi de contemplaţie, duce la anarhie şi la individualitate exclusivistă, în orice caz la îndulcirea potenţelor, nu e nevoie să insistăm. Cartea şi ideea au dus la mijlocia dintre aristocraţie şi vulg, la o democraţie care nu satisface vulgul şi a suprimat elitele sociale, creatoare de monumente. Cu drepturi recunoscute şi conştient de aceste drepturi pur abstracte, poporul, care se hrănea la curtea împăraţilor, moare actualmente de foame, la poarta omului de afaceri şi în democraţia capitalistă şi în cea comunistă.

Nu e zis, pe de altă parte, că tot ce iese din mintea omului fie şi genial, serveşte cu mult la altceva decât la sporirea confuziei şi la diminuarea disciplinei. In prima zi de război toate cărţile şi libertăţile dispar: multe au şi dispărut cu începere din 1914. Ideea rămâne fără sens şi individualitatea e digerată instantaneu de un ordin. Statul mărginit, în conflict cu individualitatea nemărginită. Periodic, civilizaţia ajunge la punctul mort.

Cu o cultură care nu mai trebuie demonstrată, Germania a rămas şi ea cu mult înapoi faţă de expansiunea delicios demoralizantă a cărţilor. Tăgăduiala, care filtrează prin cultură, îndoială, scepticismul, discutarea poruncilor, incompatibile cu voinţa masivă a vieţii organizate, au determinat, pe semne, pe Germani să se arunce înapoi, către Wottan, în Walhala. Cartea e otensată, aşteptările noastre de cărturari primesc un picior şi un bobîrnac plus un scuipat în plină figură. E şi

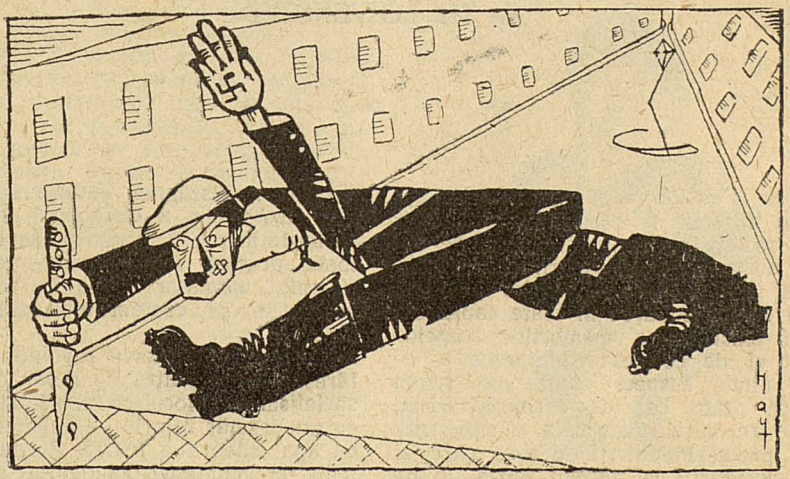

Jac spintecătorul — Desen de S. Hay

www.dacoromanica.ro

stupid şi grotesc — din punctul de vedere intelectual şi intelectual internaţional. Şi lepădarea unei cărţi în foc e un asasinat. Da, da, da.

Totuş, un popor are dreptul să-şi renege şi civilizaţia dacă socoteşte că îl împovărează şi l-a efeminat... Cu condiţia, să-i fie de folos; ceeace nu se cunoaşte dinainte. Căci şi această socoteală ar putea să fie tot o erupţie eczematoasă cerebrală...

In ce ne priveşte, înclinăm să credem că e vorba de o criză de orgoliu, de o enervare a dorinţei de acţiune care depăşeşte scopul. Stăpân peste ţară şi în nevoia de a se afirma cu sens în afară, hitlerismului îi trebuia o tobă de bătaie. Evreul are o rezonanţă universală. Dai în el la Dărăbani şi aude Europa; buşeşte-l la Berlin şi răsună planeta. Iar cartea, pe care are aerul să o apere cu înflăcărare naţionalismul, lăsând cu blândeţe pe scriitor să crape de foame, e bine venită în conflict; ţările civilizate şi industriale pot să ia o atitudine sentimentală, pasionată. Nu costă nimic şi aduce şi prestigiu gratuit. Ipocrizia e un fruct al culturii.

De la Weimar la Potsdam

— PUŢINĂ FILOSOFIE A CULTURII —

de TH. LÖWENSTEIN

o o o

Dacă ar fi să încercăm o caracterizare a regimului hitlerist şi a aşa zisei ideologii naţional-socialiste, desigur că nu la înfăptuiri ne vom putea referi. Nici acum, după trei luni şi nici mai târziu. Pentrucă în afară de înscăunarea în toate capitolele bugetare existente a membrilor trupelor de asalt şi de corelata înlăturare a evreilor, nimic suspect pentru un regim care face atâta caz de revoluţionarism. Pentru o revoluţie adevărată e suficientă noaptea preluării puterii, despre care şi naţional-socialiştii îşi făceau iluzia, în opoziţie, că va fi *noaptea cuţitelor lungi*. Cu toată sublinierea apăsată că Hitler la guvern înseamnă victoria acelei *naţionale Erhebung* a Germaniei, despre care vorbeşte mereu bombastica manifestelor, cu toate acestea faptele sunt pe un plan cu totul secundar şi nu în domeniul lor va trebui să căutăm elemente pentru o caracterizare.

Ceiace e într'adevăr revoluţionar şi cântăreşte cât o piatră de hotar în naţional-socialism e înlocuirea sobrietăţii germane cu un desmăţ retoric — îmbătare perpetuă cu apa chioară a frazei. Zornăit din pintenii rodomontadei, zăngănitul sgomotos al şovinismului. Clişeul demagogic repetat până la sugestie prin extenuarea maselor.

www.dacoromanica.ro

Al treilea Reich? Inovaţiile, cel puţin, în acest domeniu? Nici măcar atât. Înainte de Republică, Germania a mai cunoscut un astfel de regim: wilhelmismul. Pe acesta îl continuă Hitler. Un wilhelmism ajustat pe talia de mic burghez lipsit de stil a lui Hitler. Din arsenalul wilhelmin nu lipsia nici antisemitismul. Împăratul patronează compania *Bibel u Babel* a astrologului Delizsch şi are drept biblie Grundlagen des XIX. Jahrhunderts a lui Chamberlain, această lucrare antisemită în două volume groase şi cu mentalitate de broşurică de două parale, cum o caracterizează istoricul literar Guidok Brand.

In acest sens apariţia lui Hitler a fost presimţită şi prevestită de Heinrich Mann, în fresca satirică a epocei wilhelmine, trilogia „der Kopf, der Untertan şi die Armen". Ce asemănare, într'adevăr între eroul principal al trilogiei, Diederich Hessling şi Hitler, plebeul admirator al superbului stăpân („unser herrlicher junger Kaiser") cu mustaţa în furculiţă, mânz neastâmpărat, enfant terrible al politicei europene. Hessling este *der Untertan* — supusul împăratului, admirator până la imitaţie servilă, până la dorinţa de parvenire. Şi parvenit, rămâne tot plebeu, rezolvând toate, de preferinţă problemele sociale, prin diversiunea frazei patriotarde.

Hitler — plebeul cu voinţă de putere şi putere de creaţie într'un singur domeniu: al grandeloevenţei goale.

Ideologia? Faimoasa şi biata logodire între naţionalism şi socialism nemarxist, cuprinde o cantitate de inconsecvenţe depăşite numai de agramatism logic şi incoherenţă haotică pe care le circumscrie. Simbolic pentru aceasta e cacofonia vestimentară hitleristă: la cismele de călărie cu pinteni, Führerul n'a găsit altă rimă decât cravaşa pentru... câini, de care e nedespărţit. Dacă ar fi să luăm în serios ideologia naţional-socialistă; nu i-am găsi un titlu mai sugestiv decât: *„Cravaşa lui Hitler"*.

* * *

Şi pentru că ideologia hitleristă se mişcă pe aceleaşi linii de frecventare a exteriorului, a atrapei, i s'a dat o Meca. „Spiritul de la Potsdam", sub inspiraţia lui Hugenberg, monarhistul, e astăzi un clişeu care a făcut carieră. Reşedinţa lui Frederic cel Mare a devenit contrapondrea Weimarului care n'a fost numai oraşul constituţiei republicane a străinului de rassă Hugo Preuss, ci şi al dioscurilor arieni, dar neagreaţi de Führer, Goethe şi Schiller.

Ce înseamnă clasicismul weimarez, culminarea iluminismului german (iluminismul lui Lessing şi Moses Mendelssohn) pentru cultura umană se cam ştie. Dar Potsdam? Contribuţia capitalei prusace la civilizaţia umană e infinit superioară. Pentru că trebuie să concedem că nici speculaţiile despre tragic şi dramatic, nici „Hoţii", nici Wilhelm Meister, nici Wahlverwandschaften nu se pot măsura nici pe departe cu pasul de defilare („piciorul întins, sus până la centură!") prin care Potsdamul şi-a cucerit pentru deapururi gloria. Am văzut cu satisfacţie, în reportagiile fotografice, acest vestigiu, restaurat în toate onorurile, agrementat de inimitabilele marşuri militare. Bătrânul Fritz poate fi liniştit. Hegemonia prusacă, aceia împotriva căreia protestă Hitler în opoziţie, când încercă o coaliţie a statelor de sud, inclusiv Austria împotriva Prusiei, hegemonia aceasta e restabilită tot de Hitler. Acest spirit trebuia să declare război lui Iuda, cum sună un alt clişeu.

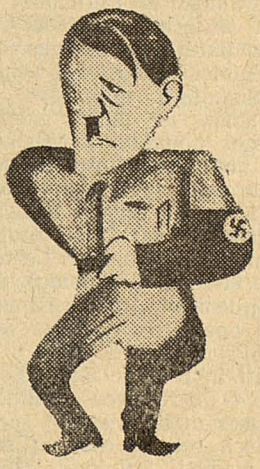

www.dacoromanica.ro

Conflictul e vechiu — de pe vremea când Majestatea Sa Fritz, flautist şi poet, făcea versuri proaste şi un jidănaş ghebos, pe nume Moses Mendelssohn le-a criticat sever.

* * *

Fritz l'a iertat, însă, pe Mendelsohn, când Nathan der Weise i-a vorbit cam aşà:

— Vedeţi, Majestate, cine face versuri *(versuri,* subliniă jidanul parşiv, ocolind intenţionat cuvântul poezii) poate fi asemuit unui jucător de popice. Cine condescinde să arunce bila, trebuie să suporte critica ultimului băiat de serviciu din popicărie.

Fritz a înţeles lecţia şi a zâmbit.

Hitler nu ştie să zâmbească („Berliner Tageblatt", a fost silit să-şi suprime excelentul supliment ilustrat satiric „Der Ulk" pentrucă „în noul stat nu mai e loc pentru gluma politică"). De aceia Hitler e duşmanul evreilor. Al intelectualilor evrei mai ales.

In legătură cu intelectualitatea evreească merită să subliniem un fapt trecut poate neobservat, dar profund semnificativ. In numărul de Paşti al lui „Berliner Tageblatt" au apărut o serie de adeziuni ale unor fruntaşi ai Germaniei la ceiace se numeşte emfatic „noul stat". Intre adeziuni, inevitabil una evreească de toată savoarea. Autorul e doctorul Lehmann, rabin al comunităţii reformate berlineze. Lehmann aduce nu numai adeziunea sa, ci a întregei populaţii evreeşti, care, arată el, a contribuit dintotdeauna la propăşirea Germaniei. Şi drept dovadă citează că între 44 premii Nobel obţinute de Germania, 8 au drept titulari evrei. Şi nu sunt, arată rabinul Lehmann „intelectuali", ci medici, fiziologi, fizicieni şi chimişti. Ghilemelele ironice îşi au o semnificaţie. In opera de epurare a universităţilor, ministrul instrucţiunii a arătat că vor fi loviţi în primul rând filozofii, — intelectualii — cari prea speculează mult şi elaborează multe sisteme şi teorii. Ar rămâne, deci, ceilalţi cari nu sunt „intelectuali", medicii, fiziologii, chimiştii, fizicienii întrucât nu sunt evrei. Adică o supraestimaţie a materialismului, o preeminenţă a *civilizaţiei* faţă de *cultură*, cum s'ar spune cu o distincţie mobilă, datorită germanilor, în filozofia culturii.

Care e, însă, cea mai mare acuzare adusă judaismului de naţional-socialism? Evreii şi cultura lor sunt reprezentanţii tipici ai materialismului. Evreii nici n'ar avea cultură, ci numai civilizaţie.

Şi cu ce vrea să întocmiască ministrul instrucţiunei catedrele teoretice, speculative? Cu două discipline eminamente naţional-socialiste: cu ştiinţa *apărării naţionale* (Wehrwissenschaft) şi *rassologia.* Despre spiritualitatea celei dintâi nu mai trebuie spus nimic. Rassologia e însă, extrem de interesantă. Pe ce întemeiază ea specificul naţional, etnicul? Pe elemente pur materiale: indice cranian, coeficienţi sanguini, etc.

Evreii — şi întâmplător tocmai în Germania — s'au ocupat şi ei cu problema substratului etnic, a specificului naţional. Pentru profesorii *Steinthal* şi *Lazarus*, ambii evrei, acest substrat este *Voelkergeist*, spiritul poporului şi determinarea specificului naţional se face exclusiv pe plan psihologic, pe tărâm spiritual.

E explicabil, deci, că naţional-socialismul nu poate fi spiritualist. Căci ar trebui să recurgă pentru fundamentare teoretică la jidanii Steinthal şi Lazarus. De altfel, însă, judaismul e identic materialismului, iar naţional-socialism însemnează, în primul rând spiritualitate nouă. Concludent, nu?

www.dacoromanica.ro

Germania şi evreii

de E. LOVINESCU

o o o

Desfăşurarea acţiunii antisemite în Germania dela începutul regimului hitlerian deschide o nouă eră medievală în istoria contemporană ca o simplă continuare a conciliului de la Verona din 1183. E drept că chestiunea nu e privită astăzi sub unghiul ei confesional, şi persecuţia nu mai are ca punct de plecare credinţele religioase; e drept că nu se mai ridică ruguri în pieţele publice, decât doar pentru cărţi — dar efectele reacţiunei hitleriste sunt tot de natura expulzării în massă a Evreilor prin metodele inchiziţiei spaniole. Mai puţin de un veac de teorii rasiste şi de exaltare a superiorităţii blondului german, mai puţin de un veac de gobinism, de chamberlainism şi de hitlerism a dus, aşadar, la concluzia extravagantă a unor persecuţii fără pasiune religioasă, fără imperativ economic ci numai din conştiinţa unei supremaţii de rasă ce trebue apărată de orice amestec cu o altă rasă inferioară sau conrupătoare. Procedeele întrebuinţate pentru realizarea unei astfel de doctrini rasiste, dacă nu sunt medievale, depăşesc toate normele civilizaţiei moderne; ele nu numai că ştirbesc prestigiul unui popor de mare cultură, dar vor produce aceleaşi dezastroase rezultate ca odinioară în Spania; în toate domeniile activităţii intelectuale şi artistice, Germania se vede de pe acum lipsită voluntar de valori cu desăvârşire de primul plan, cu circulaţie mondială, ca Einstein, Reinhardt, Elisabeta Bergner, Emil Ludwig, Alfred Kerr, fără a mai pomeni de pleiada de chimişti, de economişti, de ziarişti şi mai ales de scriitori, care au marcat fizionomia literară a Germaniei de după războiu.

In ceeace mă priveşte, netăgăduind dealtfel caracterele specifice ale fiecărei rase şi chiar caracterele regionale, poziţia mea s'a fixat de mult în recunoaşterea în rasă a primatului elementar de voinţă asupra elementului biologic, exprimată în formula: *e român oricine voeşte să fie român*, înţelegând prin aceasta nu un act de voliţie superficială ci un act de adeziune totală a forţelor sufleteşti. Privită din afară şi deci cu oarecare incompetenţă, acţiunea literară, artistică, ştiinţifică a evreilor germani nu pare a fi ieşit din cadrele germanismului, bine înţeles de nu vom considera democraţia sau principiul de diferenţiere artistică drept elemente cu totul streine sufletului german. Privită mai

www.dacoromanica.ro

Umor filosofic

o o o

Cu excepţia unui singur număr în care ţineam să ilustrăm o pagină despre umorul evreesc — revista noastră, în tot cursul celor cinci ani de apariţie, n'a publicat o singură anecdotă. Nu din exces de seriositate. Fereasca Dumnezeu! Numai asta nu ni se poate reproşa. Ci dintr'o simplă şi probabil, foarte regretabilă convingere a redactorului revistei, care şi-a băgat în cap că oricât de bună şi cât de proaspătă istorie ar publica — nu s'ar bucura nici măcar de graţia unui zâmbet din partea cititorilor cari, fiind, în majoritate, evrei, deci la zi cu hazurile, ar găsi'o răsuflată.

Iată însă că şansa face să dăm în ziarul „Cuvântul" sub titlul „Perspectiva istorică şi cealaltă perspectivă" de un adevărat trouvaille în materie umoristică. E o anecdotă în genul istorioarelor aşa numite „în 14 poante", întrucât fiecare frază e o surpriză şi fiecare idee, de un comic de sine stătător. Autorul ei e însuşi directorul ziarului, d. Nae Ionescu, profesor de logică la Facultatea de filosofie.

Sperăm că cititorii noştri evrei, vor aprecia aşa cum se cuvine, eforturile ce le depunem ca să le descreţim frunţile, în momentele de grea încordare prin care trecem cu toţii.

Poftim:

„Din toate părţile lumii curg proteste împotriva celor ce se petrec în Germania. (Până şi dela noi. Unde P. E. N.-Clubul a hotărât să se asocieze unei acţiuni de „înjurare"). Tema pe care se protestează e dublă: persecuţiile împotriva Evreilor pe deoparte; arderea cărţilor pe de alta. Deci: sălbăticie şi stupiditate.

Că va fi sălbăticie şi stupiditate nu mă îndoesc. Este. Sigur. Dar asta să fie perspectiva sub care trebue să judecăm noi situaţia? Sălbătăcii şi stupidităţi a mai cunoscut omenirea. A fost isgonirea evreilor din Spania; gravele mişcări antisemite din Anglia la începutul erei capitaliste; izgonirea hughenoţilor din Franţa. Şi pe urmă: sălbăticia dementă a ghilotinărilor franceze; stupiditatea isgonirii lui Dumnezeu din biserici şi instituirea cultului Raţiunii. A fost ars „Capitalul" lui Karl Marx? Stupid, de sigur. Dar numai aproape aşa de stupid ca arderea Evangheliilor şi cărţilor bisericeşti din Rusia. Şi sunt isgoniţi Evreii din Germania? Sălbatec, de sigur. Dar numai aproape aşa de sălbatec, ca isgonirea Ruşilor din Rusia!

Să stabilim deci că Germanii — fie şi

---

ales de la noi, adică din sânul unei populaţii evreeşti destul de numeroasă, persecuţiile hitleriste constitue un act de ingratitudine; căci, cel puţin în aceste părţi orientale, prin limbă sau prin nu ştiu ce afinităţi sufleteşti, este incontestabil că Evreul a reprezentat întotdeauna un pioner al culturei germane, un propagandist al mentalităţii şi aspiraţiilor germane. A persecuta astfel de oameni, în afară de incompatibilitatea cu normele vieţii moderne, este şi un act inexplicabil apolitic şi ingrat.

www.dacoromanica.ro

numai Germanii lui Hitler — nu au inventat nimic. Sălbăticia și stupiditatea fiind permanentă în omenire. Că noi protestăm astăzi în potrivă? Da. Dar nici noi nu am inventat nimic. Pentrucă și înaintașii noștri au protestat. Și împotriva urmăririlor din Spania, Anglia sau Franța, și împotriva sălbăticiilor sau stupidităților din Franța sau Rusia.

Dacă înțeleg eu bine, protestele sunt justificate atunci când se fac împotriva unor fapte ce înfrâng mersul firesc al lucrurilor. Dacă Europa protestatară dela 1789 avea dreptate, atunci revoluția franceză trebuia să fie nefirească; dar nefirească fiind, ea trebuia să eșueze; ca toate întreprinderile nefirești. Cum se face, atunci că totuș revoluția franceză a isbutit? Mă rog, — cine a avut dreptate — Europa protestatară, sau revoluția franceză?

Mi se va obiecta însă că nu e vorba de asta; că nu e vorba de lume veche și lume nouă; că într'o lume veche sau nouă uciderea sau isgonirea oamenilor tot sălbăticie e, iar arderea cărților — biblie, talmud sau „Capital" — tot stupiditate. De sigur. Numai că, vedeți, de câte ori a fost revoluție, au fost și sălbătăcii sau stupidități. Și atunci: nu cumva nu se poate trece de la o stare a istoriei la alta decât numai prin sălbăticie și stupiditate? Sau chiar dacă nu ar fi așa, nu e totuș clar că sălbăticia și stupiditatea sunt inofensive față de soarta unei revoluții? Ba da.

Așa fiind însă, trebue să recunoaștem că începe a fi ridicul spiritul de critică exercitat împotriva sălbăticiilor și stupidităților unei revoluții. Hitler isgonește dreptul roman din universitate? Să spunem că e o copilărie (deși: între noi fie zis, dreptul roman este dreptul regimului capitalist). Hitler dă afară pe Evrei din funcțiunile publice. Să spunem că e o aberație. Hitler arde cărțile lui Karl Marx. Să spunem că e o stupiditate. Ei și? Copilării, aberații sau stupidități, toate aceste acte nu sunt decât gesturile prin cari o revoluție lichidează trecutul. Francezii aveau ghilotina. Rușii — revolverul. De ce vă supărați? Pentru că Hitler nu are decât rugul pentru cărți și decretul de expulzare pentru oameni?

Haide, să fim serioși. Căci dacă e admisibil unei revoluții să procedeze sălbatec sau caraghios dat fiind că întotdeauna așa au procedat revoluțiile, — fără ca pentru asta să reușească mai puțin —, apoi nouă individual nu ne e îngăduit să fim ridiculi, pentrucă pentru individ ridiculul e moarte".

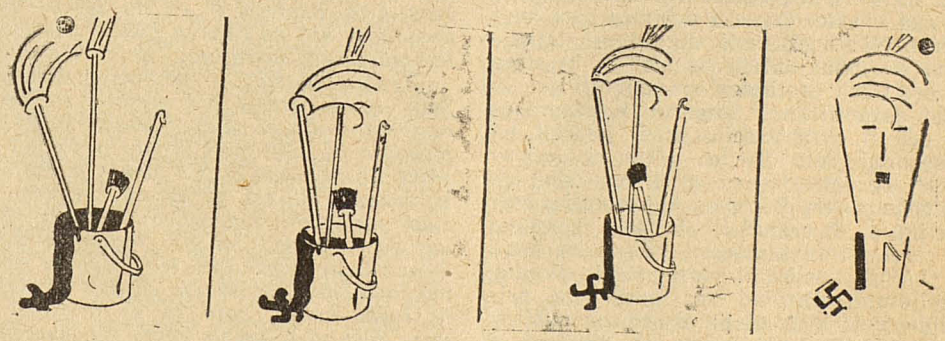

Evoluția lui Hitler

www.dacoromanica.ro

INSEMNARI

o o o

D. ROSENBERG E NECAJIT. — D. Şmil Rosenberg, şamăs al Sinagogii croitorilor dela Bucecea, ne arată într'o lungă şi foarte emoţionantă scrisoare, că e grozav de afectat de faptul că un individ, care se dă şi el drept Rosenberg, s'a apucat să facă numele ăsta onorabil, de râs şi de batjocură la Londra. D. Şmil Rosenberg află că omonimul d-sale pripăşit dela Berlin, pe malurile Tamisei, are nişte apucături atât de urâte, că s'au apucat englezii de cap. Şi când se supără englezii, oameni deobiceiu aşa de cuminţi şi răbdători, să te ferească Dumnezeu — ne informează d. Rosenberg dela Bucecea. Intrebaţi'l pe Rosenberg dela Berlin. „*Cred — ne scrie textual d. Şmil — că dacă s'ar apuca nenorocitul să povestească toate câte-le-a păţit în capitala Angliei, ar putea să scrie un roman, ia, aşa!*" Dacă ar fi să credem cele ce ni se relatează în scrisoare, pare-se că de când e Londra, Londră, nu s'a mai pomenit o asemenea risipă de ouă clocite. Cererea a întrecut cu mult oferta. Nici londonezii singuri — statisticiani de mâna întâia — n'ar fi în stare să precizeze cantitatea stocului utilizat în focul demonstraţiei .Singurul în măsură să ne dea o cifră exactă, ar fi jobenul lui Rosenberg dela Berlin. „*Dar ce interes are?*" se întreabă cu mult bun simţ d. Rosenberg dela Bucecea. Aglomeraţia, huiduelile şi fluerăturile din faţa hotelului la care a tras şamăsul berlinez, au făcut să zbârnăe Londra şi împrejurimile. Poliţia, îngrijorată, socotind că tipul e o primejdie pentru circulaţie şi ordinea publică, l'a poftit să închidă uşa pe dinafară şi să se ducă opt cu a brânzei, de unde a venit.

Cum, însă, d. Rosenberg dela Bucecea ţine foarte mult la faima lui de ceauş cinstit („puteţi întreba, ne instigă d-sa, pe orice bucecean, cine-i Şmil Rosenberg, că nu mi-e frică!") şi cum n'ar vrea ca ruşinea dela Londra, din pricina asemănării de nume, să se resfrângă asupra familiei d-sale, ne roagă să facem cunoscut pe această cale onor. public că:

Şmil Rosenberg dela Bucecea n'are nici o legătură directă sau indirectă cu Rosenberg dela Berlin; că nu'i este nici frate, nici unchiu, nici văr primar, secundar, terţiar etc., etc.; că între aceste două familii nu există nici un fel de rubedenie de sânge, sau prin alianţă, fie ea cât de neînsemnată; că Şmil Rosenberg dela Bucecea, nu l'a văzut la faţă în viaţa lui pe tipul dela Berlin, şi nici tare curios nu e să-i cunoască mutra vreodată.

Lucrurile frumoase ce le'a auzit despre dânsul, îi ajung! Aşa dar, d. Şmil dela Bucecea, ţine să se ştie odată pentru totdeauna că:

Familia Şmil Rosenberg dela Bucecea, e familia cunoscutului şamăs Şmil Rosenberg dela Bucecea şi că nu trebue confundată în nici un chip cu familia şamăsului Rosenberg-cel-cu-ruşinea, dela Berlin.

„*Trebue să ştiţi* — ne încredinţează d. Şmil — *că ceauşia e o meserie mai grea ca oricare alta şi că cere multă, multă diplomaţie ca să'ţi poţi scoate o bucată de pâine de pe urma ei. Ca şamăs ai în fiece zi deaface cu cel puţin zece oameni — unul mai nervos decât celălalt. Şi dacă nu ştii cum să'l iei pe fiecare în parte — e vai de capul tău. Uite, eu, nu ca să mă laud, dar pot să jur că nu'i al doilea în toată lumea, care să se priceapă ca mine cum să-şi umple coşul cu mucuri de lumânări şi alte bunătăţi la fel, pentru nevastă şi copii, să-mi trăiască. Nu'i o logodnă, nu'i un bris, nu'i o nuntă, să nu mi se pue şi porţia mea deoparte. Barem de Purim, numai Dumnezeu ştie cât unt-de*

www.dacoromanica.ro

reţină — să mă iertaţi, trebue să iau a doua zi, de atâtea dulciuri câte sunt silit să înghit pe unde vin. Asta, de 20 de ani, zi la zi. Şi nu ţin minte să se fi uitat cineva strâmb la mine vreodată — dar necum să mă fluere şi să mă mai dea şi pe uşă afară. De asta cred chiar, că Rosenberg dela Berlin, ori e prost, ori nu-i din branşă, fiindcă habar n'are cum să se poarte cu lumea. El crede că mucurile de lumânări sau bucăţile de tartă dulce, se iau cu hapca. Şi în meseria noastră, cu hapca nu merge. Trebue să aştepţi să ţi se dea. Dar asta-i treaba lui! Cum spune la noi în carte? Capul lui de pereţi... Am eu destule necazuri de-ale mele şi'mi ajunge. Grija mea e că n'aş vrea să păţesc cine ştie ce neplăceri din pricina holodronţului dela Berlin, aşa că m'am hotărât să-mi schimb numele!".

D. Şmil Rosenberg ne roagă, deci, să informăm rudele, prietenii şi cunoscuţii d-sale, că a înaintat ministerului o petiţie prin care cere să fie autorizat ca de aci înainte, în loc de Rosenberg, să se numească Rosenkraut. Şi ca să fie şi mai la adăpost, va adăoga în coadă: *„dela Bucecea"*. Aşa dar, de azi încolo, Şmil Rosenberg are plăcerea de a se numi Şmil Rosenkraut-dela Bucecea.

Şi acum — închee d. Rosenkraut — n'are decât Rosenbergul dela Berlin, să se arunce şi 'naintea trenului, dacă din asta-i ese o parnusă. Il sfătueşte numai, ca nu cumva să-i calce piciorul pe la Bucecea, că nu'şi ia nici o răspundere. Cumnatu-său, Froim Rosenkopf, măcelar, foarte gelos de reputaţia, un moment ameninţată, a familiei în care a intrat soră-sa, abia aşteaptă să-i cadă în labă. Să stea deci binişor d. Rosenberg, unde'l ştie lumea, că-i mai sănătos aşa. Şi astea spuse, noul Rosenkraut ne salută cu toată stima.

Din parte-ne, n'avem destule cuvinte să felicităm pe d. Rosenkraut pentru frumoasele sentimente de omenie, de care dă dovadă, prevenindu'l pe Rosenberg dela Berlin, ca, în itinerariul său de şamăs ambulant, să ocolească Bucecea. Fireşte ca *„e mult mai sănătos aşa!"* Poate fi convins d. Rosenberg dela Berlin că fălcile d-sale riscă mai puţin dacă face crenwirşti dintr'o duzină de savanţi celebri de origine evreească — decât dacă atinge măcar cu o petală pe cumnatul unui măcelar evreu.

Să nu uite domnul acesta că în afară de sentimentul de răzbunare ce ar conduce mâna precisă a onorabilului Froim Rosenkopf, mai intervine şi satisfacţia, foarte explicabilă din punct de vedere omenesc, de a scoate măselele unui concurent al soţului sorii-sii. Şi o bătae în interes de afaceri, e mult mai primejdioasă decât una de ordin strict sentimental.

HITLER NU E ANTISEMIT. — D. Adolf Hitler, reprezentantul sexului tare din Germania, în mult comentata sa declaraţie din Reichstag, cu privire la revizuirea tratatelor spune, între altele:

„Dela semnarea tratatului dela Versailles şi până astăzi, s'au sinucis 224.900 germani".

Amănuntul, pus cu intenţie, a mişcat, desigur, întreaga omenire mai mult decât toate argumentele politice şi economice. 224.900 de germani ,sufocaţi de consecinţele tratatului dela Versailles şi-au luat viaţa! 224.900 de proteste funebre, împotriva unei păci ruşinoase şi nedrepte! Cifra e înspăimântătoare!

Că Germania s'a născut în zodia peteculului de hârtie, e un fapt definitiv stabilit. Şi că acest distins al treilea apropiat imperiu, urmărind revizuirea actului de la Versailles, nu face decât să lucreze sub forţa oarbă a ciudatului său destin care-l obligă să facă harcea-parcea din tot ce este tratat, — bun, rău, oricum ar fi — este iarăşi un adevăr necontestat. Dar că tabloul statistic al celor 224.900 de cetăţeni cari îşi fac harakiri ca protest împotriva tratatului, ilustrează în chip covârşitor nedreptatea dela Versailles, — asta, cine ar mai putea-o discuta?

Gingaşa specie de Hänscheni şi Gretcheni, selecţionată pe sprânceană din specia teutonă a blonzilor cu ochi albaştri, hrănită cu lieduri şi lapte de capră şi crescută în cultul speculaţiilor filosofice — nu că *nu mai poate,* ci *nu poate,* pur şi şi simplu, să suporte lanţurile. E un popor liber, cu conştiinţa libertăţii individuale şi colective în sânge — şi mai presus de orice ,prevăzut cu o demnitate naţională fără concurent. Şi pentru afirmarea acestei demnităţi — face uz de tot ce îndelunga sa tradiţie intelectuală îi pune la îndemână: ucide pe jidani, dă foc cărţilor, re-

www.dacoromanica.ro

introduce duelul, transformă universitățile în triburi africane și suplinește concepția republicană a morții în pat, cu cea triplu-imperială a morții în tranșee.

Ceea ce ne impresionează, însă, mai mult chiar decât statistica lui Hitler, este caracterul unitar al sinuciderilor și mai cu seamă nobila discreție pusă de victime, în actul lor tragic. E drept că, până la declarația lui Hitler, știam cu toții că din ziua semnării tratatului dela Versailles și până azi s'au sinucis 224.900 nemți, bob numărat, dar nimeni nu bănuia nici pe de departe, adevăratul mobil al sinuciderilor. In presă și din scrisorile lăsate de cei în cauză — sinuciderile erau atribuite unor motive pe cât de variate, pe atât de străine de orice colorit politic. Sinucișii afirmau sub proprie semnătură că vor să moară fie din pricina unui amor nenorocit; fie pentru că nu mai pot suporta chinurile unei boli incurabile; fie că li s'a atras atenția că un anumit articol din codul penal face unele obiecțiuni la libera lor circulație pe planetă. Mulți dintre sinucigași — în special gimnaziștii — susțineau că-și curmă viața fiindcă nu sunt de acord cu sintaxa limbei latine. Alții arătau în corespondența lor postumă că pleacă dintre cei vii, desgustați că omenirea e cu totul lipsită de simțul proprietății. Prin aceasta, dădeau a înțelege că nevestele lor obișnuiau să înstrăineze, cam des, anumite bunuri matrimoniale, destinate exclusiv uzului casnic. Insfârșit, o bună parte dintre sinucigași arăta că renunță la viață din pricina mizeriei.

Și cu toții eram convinși că nenorociții sunt de bună credință. Nimic din tonul epistolelor ori din motivele invocate de cei implicați în propria lor moarte — care să dea de bănuit. In definitiv — nici amorul, nici frauda și nici — mai ales — mizeria, care împinge la disperare, cu aceeași obiectivitate, pe cetățenii statelor cu stigmatul tratatelor, ca și pe cei ai țărilor învingătoare — nu sunt pretexte de sinucidere atât de noi, încât să pară suspecte.

Când colo, vine d. Hitler și ridică vălul peste această sângeroasă hecatombă: Fritz și Fritzi nu s'au sinucis din dragoste sau fiindcă au bâjbâit fără succes prin buzunările străine, ci ca un protest împotriva tratatelor. Dacă n'au spus adevărul curat din capul locului, e că, — popor disciplinat, — s'au condus după indicațiile ministerului de externe, care susține că deocamdată, numărul sinucigașilor e prea mic, ca să poată ține piept furiei aliaților — și că pentru marea revelație, trebue ales un moment mai prielnic.

Or, momentul acesta a venit. Germania și-a făcut suma și poate vorbi. Cei 224.900 de nemți s'au sinucis ca un protest împotriva tratatelor. O spune d. Hitler. Și trebue să-l credem.

Ca dovadă că numai așa poate fi și nu altfel — e și faptul, mai mult de cât elocvent că imediat ce Hitler, cu programul său fățiș revizionist, a preluat conducerea statului — nemții protestatari, victime ale mizeriei exclusiv versailliste, obținând deplină libertate de acțiune, au început să se sinucidă pe capete .S'au înregistrat în Germania, în ultimile patru luni, sub regimul național-socialist, mai multe sinucideri de cât s'au produs în tot cursul celor 15 ani de republică social-democrată. Venirea lui Hitler la putere a fost semnalul de alarmă al conștiinței naționale .Nu mai e un singur moment de pierdut! Germani! Treziți-vă! In clipa în care Hitler va porni să atace problema revizuirii — el trebue să dispună de cât mai mulți nemți cu dinții la stele.

Atât le-a fost deajuns teutonilor, ca să se pună pe lucru! S'a deslănțuit, astfel, în Germania o furie sinucigașă de o înălțime epică fără precedent. Istoria popoarelor nu cunoaște încă o asemenea jertfă colectivă — pe cât de spontană, pe atât de disciplinată pe altarul patriei. Zic: spontană și disciplinată, fiindcă nu trebue să uităm că avem deaface cu nemții, popor ordonat până și în pornirile sale cele mai irezistibile. Acțiunea de exterminare a evreilor — ca să nu citâm decât unul din aspectele răscoalei hitleriste — ne dă cea mai caracteristică imagine a virtuților de disciplină în entuziasm a teutonilor. Ca să revenim la chestie, pariem că nemții revizioniști, n'au neglijat, în plin avânt patriotic, să se sinucidă în ordine alfabetică.

Voința de sacrificiu e atât de înrădăcinată la această rasă plină de aptitudini sinucigașe, încât cetățenii insuficient antrenați pentru funebrul act național — s'au refugiat în închisori, în scopul final al martirajului. Aici, statul le punea la în-

www.dacoromanica.ro

demână, într'o atmosferă adecvată, toate mijloacele de stimulare a sentimentului revizionist. S'au autoflagelat deci, patrioţii, cu câte o vână de bou. Şi-au scos câte un ochiu. Şi-au frânt câte o mână. Şi-au înfundat câte o coastă. Şi când, exasperaţi, în cele din urmă ,că impulsul naţional suprem de a se spânzura cu cureaua de cârligul tavanului, întârzie să vină, au început să alerge ca zmintiţii prin curtea închisorii, implorând santinelele să-i sinucidă pe la spate. Asta înseamnă a fi teuton de sânge şi a colabora, mână în mână, cu guvernul, la revizuirea tratatelor. Să fi avut Schiller un asemenea subiect, făcea, cu siguranţă, avere!

*

Dar capitolul acesta dramatic al renaşterii germane mai presintă o latură, tot atât de luminoasă şi care reabilitează din plin pe Hitler, în ochii evreilor.

S'a afirmat mereu că Hitler e un antisemit feroce, care în furia lui rassistă loveşte pe toţi evreii — buni cetăţeni germani sau nu — deopotrivă. Hitler a protestat tot timpul, susţinând personal, sau prin gura lui Goering ori a industriaşilor loviţi de boicotul evreesc, — că nu urmăreşte să suprime pe evrei ca rassă, ci în calitatea lor de adversari ai ideologiei naţional-socialiste .Noi, evreii, am râs mai mult sau mai puţin galben şi am replicat că Hitler ori e, ori îl face pe idiotul. Cum să nu fie evreii duşmani ai hitlerismului, ne-am zis, de vreme ce însuşi hitlerismul îi situiază, prin foarte deşteapta sa teorie rasistă, dincolo de cercul vrăjit al naţional-socialismului.

Şi cu argumentaţia asta ne-am legănat până astăzi în convingerea că Hitler ne minte .Iată, însă, că cei 224.900 de sinucigaşi vin să restabilească lucrurile. Hitler spune adevărul. Hitler nu e antisemit. Hitler n'are nimic împotriva evreilor — atunci când dovedesc că sunt buni cetăţeni germani.

Mă rog! A făcut Hitler uz de teoria rassistă, în erijarea statisticei sinucigaşilor? Nu! Ci i-a băgat pe toţi sinucişii — acasă, în stradă, în puşcării — evrei şi creştini, fără nici o deosebire de origine şi confesie, în cifra globală. Fiindcă, oricât am vrea să-i exagerăm fanatismul teuton, nu putem admite că Führerul şi-a selecţionat morţii — şi încă după criteriile purităţii de rassă. S'ar fi opus însăş cauza ce o apăra. Patria revizionistă cere o listă cât mai lungă de sinucigaşi — şi patria face apel la toţi bunii ei cetăţeni în stare de cadavru. In faţa mormântului, până şi evreilor li se iartă originea, şi-a zis Hitler, înduioşat până la lacrimi. Ba, şeful hitlerist şi-a împins solicitudinea şi mai departe chiar: acolo, unde sub imperiul necesităţilor revizioniste, evreii nu au corespuns îndeajuns cerinţelor sinucigaşe, i-a stimulat, asimilându-i, printr'o sinucidere ex oficio, cu cei mai buni cetăţeni germani.

Prin urmare, bunăvoinţă este din partea lui Hitler. Antisemitismul lui nu-i decât o legendă. Cu tine evreule, ca evreu, n'are absolut nimic. Un singur lucru îţi cere: să fi un neamţ de rassă pură. Dovedeşte-i-o: Sinucide-te! Sau, dacă eşti slab de înger, lasă-te sinucis. Unde îţi vine mai la îndemână: acasă, în închisoare, pe stradă, ori, eventual, la tejgheaua ta, ca să nu fi deranjat de la afaceri. In asemenea condiţiuni ,vei fi numaidecât nemurit de Hitler, care, departe de a-i fi scârbă să se afişeze cu tine, te va aduce în Reichstag, cu cei 224.900 — în care intră evrei şi creştini, clae peste grămadă — şi te va difuza prin radio, în tot universul, ca o victimă patriotică a umilitorului tratat dela Versailles. Priveşte, Moritz, îndărăt, la marii tăi înaintaşi, din glorioasa legiune a celor 224.900, cari s'au sinucis în cei 15 ani de republică social-democrată — ori cari s'au lăsat sinucişi în ultimile patru luni, sub regimul hitlerist, pe cheltuiala statului german. Ce soartă strălucită au avut! Hitler i-a adus laolaltă cu toţi ceilalţi martiri de rassă pură, în Reichstag şi i-a îmbrăţişat cu drag, ca fii egali ai patriei protestatare. Sinucişii evrei — mărturie a suferinţelor naţionale germane! Se poate recunoaştere mai integrală a meritelor civice ale lui Itic şi Avram? Haide, Moritz, curaj, pentru gloria patriei germane! Pune-ţi juvăţul de gât. Hitler e gata să-ţi tragă scăunelul! Hitler e gata să-ţi pupe cadavrul! Ce mai aştepţi, Moritz? Nemulţumit? Iar nemulţumit Moritz? Veşnic nemulţumit! Ei, bată-te să te bată...

DILEMĂ. — Cu prilejul recentelor demonstraţii cuziste, s'a redeschis iar pro-

www.dacoromanica.ro

cesul turistic al evreilor. Naţionaliştii-lancişti, la Cernăuţi, la Bucureşti, la Iaşi, în Basarabia — îşi zbiară mereu indignarea sub semnul aceleaşi devize: *„Jidanii la Palestina!"*

Lucrul ar fi fără pată şi reproş dacă n'ar fi vorba de jidani, cari, lipsiţi, precum se ştie, de cel mai mic interes pentru durerile neamului, împing mişelia antiromânească până la minuţiozitate — viciu caracteristic acestui neam de ceasornicari — şi găsesc un pretext să nu ţină seama de zbuciumul cuzist, pe motiv că sentinţa antisemită, nu îndeplineşte toate formele.

Nu formele legale, ferească Dumnezeu, ci cele strict gramaticale! Ticăloşii, chiţibuşari şi superficiali, se acaţă, după cum vedeţi, nu de fond — care e fără replică — ci de formă şi au obrăznicia să susţină că nu numai naţia, ci şi limba română îşi are unele exigenţe, peste cari nu se poate trece, aşa, cu una, cu două.

Iată dar pe jidani în scandaloasa postură de paznici ai limbii române, împotriva naţiei române. Bestiile roşii, în apărarea tezei lor, afirmă că verdictul lancist pentru a fi operant şi inatacabil, e ţinut să respecte toate legile gramaticei indigene, şi că în consecinţă ar trebui să fie redactat astfel:

„Jidanii IN *Palestina!"* şi nu *„Jidanii* LA *Palestina!"*

De ce? Fiindcă Palestina, oricât de jidovească ar fi, este o ţară şi nu un târg şi în această calitate reclamă, conform cu jurisprudenţa stabilită odată pentru totdeauna de forurile gramaticale respective, prepoziţiile *în* şi *din*. Când veţi izbuti — zic jidanii — domnilor cuzişti, în lupta dv. antisemită, să reduceţi Palestina la proporţiile Dorohoiului — puteţi să vă folosiţi de prepoziţiile *la* şi *dela*, până vi s'o acri. N'o să se supere nimeni. Dar până atunci, pardon! Ce aţi spune dvs, d-lor cuzişti — continuă jidanii să hărăe — dacă ungurii v'ar striga: „Românii LA România!" V'aţi strâmba din nas, nu-i aşa? Ei, tocmai asta facem şi noi, jidanii! Ceea ce ne urlaţi voi de atâta timp că ne-aţi asurzit, e chiar foarte, foarte patriotic, dar nu-i gramatical nici de două parale.

Vedeţi? Jidanii se folosesc de o nenorocită neglijenţă a antisemiţilor, cari în avântata lor pledoarie naţională, uită unele mici obligaţii faţă de limba română — ca să atace cu recurs viciul de formă al hotărîrii antisemite. Chit ca până la noul termen — să nu se urniască din loc.

Situaţia în care sunt puşi antisemiţij de către jidani, nu-i tocmai de invidiat. Însăşi conştiinţa lor naţională e în joc. Ca să-şi menţină sentinţa în forma ei actuală — nu vor să ţină seama jidanii de ea. Ca s'o modifice, înseamnă a face cheful târtanilor. Şi asta nu se poate! Mai bine să-i vadă morţi pe jidani decât să le facă pe plac!

E o dilemă teribilă, din care nu ştim cum o să iasă cuziştii. Cunoscându-le intransigenţa, însă, tare ne temem că vor prefera să păstreze un statu quo în permanentă espectativă. Aşa dar, pe deoparte, cuziştii vor continua să spargă geamuri, capete, rafturi şi alte lucruri casabile de aceeaş natură, strigând *„Jidanii* LA *Palestina"* — iar pe dealta, jidanii, cu ghiarele înfipte în trupul plăpând al naţiei, vor urla că nu-i gramatical!

E veşnica luptă între lumea creştină şi cea jidovească.

UN CURENT „ADAPTABIL". — Activitatea din ultimile luni a cuziştilor, a stârnit indignarea tuturor oamenilor politici cu răspundere, de la noi. Iată, de pildă, ce spune între altele, d. Vaida, traducând la radio, cu prilejul sărbătoririi de 10 Maiu, îngrijorarea guvernului presidat de d-sa:

„Hitlerism?

„E un cuvânt străin, de import la noi în ţară. In Germania, programul nouei stăpâniri aspiră la realizări, pe cari guvernele diferitelor partide româneşti au izbutit, în evoluţie lentă şi înţeleaptă, să le înfăptuiască fără zguduiri: reforma agrară, dreptul de preempţiune al statului, colonizări, conversiunea datoriilor agricole.

Acestea sunt punctele esenţiale pe cari le propagă d. Hitler pentru Germania. Ele au fost la noi, în România, legiferate şi sunt în plină aplicare.

Iar în ce priveşte antisemitismul hitlerist, nu avem noi pe d. Cuza al nostru, mai înţelept decât elevii săi de peste graniţă, căci — adaptabil — consideră interesele noastre de stat şi ordinea legală, pe care toţi cetăţenii filo ori antisemiţi, sunt datori să le respecte?"

www.dacoromanica.ro

Dar bineînțeles! Asta'i doar la mintea omului. Ce'i aia hitlerism la noi în țară? Nătărăilor, sunteți chiori? Nu vedeți că tot ce vrea abia să realizeze Hitler în Germania, la noi s'a înfăptuit de cine știe când! Vrei reformă agrară? Na, reformă agrară! Vrei colonizări? Poftim colonizări! Vrei conversiune agricolă? Ține conversiune agricolă! Ori poate ți s'a făcut de niscaiva antisemitism? Vai de mine, cum de nu! Ia'ți, dragă, cât îți poftește inima! Atâta grijă mai pot să am și eu de sufletelul tău, că doar n'o să te las să umbli prin vecini să cerșești oleacă de antijidănism acolo! Nu'i așa? Ce ne trebue nouă un Hitler, când „îl avem *pe d. Cuza al nostru*" (mânca-l'ar mama! N. R.) *„care-l mai înțelept decât elevii săi de peste graniță"*. (Cum s'ar zice, cu justificată mândrie națională: nemții cu Hitler al lor, sunt mai proști decât d. Cuza. Și când te gândești că exact pentru un asemenea calificativ la adresa lui Hitler, o gazetă social-democrată dela Cernăuți, a fost suspendată. E tot atât de adevărat, însă, că redactorul cernăuțean n'a avut nici prudența — de care a dat dovadă d. Vaida — de a fi prim-ministru — nici grija de a'i adjectiva pe Hitler în ziua de 10 Maiu, când toate delictele se amnistiază). Înțelegeți, oameni buni! Tot, dar absolut tot ce umblă Hitler să facă abia astăzi — și încă cu un tărăboiu care o să'l coste o grămadă de gologani — la noi s'a făcut de ani de zile cu mai puțină zarvă și cu mult mai mult temeiu.

Mă uit la Hitler ăsta, ca la un nebun, cum se necăjește, de pildă, să dea afară pe evrei din Academiile germane. Ce hărmălaie, ce zbierete, ce proteste! Pe când la noi? Liniște, sst! nici o șoaptă... Ca 'n raiu! Cum se face? Foarte simplu! Noi nu dăm, nici n'am dat, nici nu vom da vreodată afară pe evrei din Academia Română! Serios? De ce? Uite așa! Fiindcă mai înțelepți decât elevii noștri de peste graniță, ce ne-am zis? De ce să ne facem sânge rău și nouă și evreilor? De ce să creăm nenorociților ăstora niște iluzii deșarte — pentru ca la urmă, tot să'i aruncăm în noaptea deșnădăjdii? Așa, mai bine nici nu-i primim, nici nu riscăm să-i jignim, dându-i afară.

In felul ăsta sentimentul național rămâne intact, jidanii nu se supără — și toată lumea-i mulțumită. Nu-i mai simplu și mai omenesc așa?

Sau chestia ceea cu alungarea evreilor dela direcția teatrelor naționale germane. Altă prostie — de care noi, slavă Domnului, de o mie de ori slavă Domnului, suntem scutiți. Atâta ne mai lipsea să avem directori evrei la teatrele naționale — pentru ca astăzi să fim siliți, prin concedierea lor, să provocăm grave perturbări în bunul mers al instituțiilor noastre dramatice! Și-apoi, istoria cu purificarea repertoriului german de contribuțiile evreești! Câte bucluceri, ce bătae de cap! Ei, vă 'ntreb și eu! Nu suntem noi mai deștepți că ținem pe autorii dramatici evrei, în cartoane, până li se face silă de ispitele Thaliei? O singură dată a încercat un jidan, Ronetti-Roman, să se strecoare în repertoriul nostru. Dar n'a deschis bine gura „Manasse" al lui — și dracul l'a luat! De atunci... s'a isprăvit! Și să nu se uite că asta s'a întâmplat cu 30 de ani în urmă, când marele Adolf Hitler de azi ținea, în studiul științelor antisemite, abia la exercițiul lui cinci ori cinci, așa de june și de timid era. Dar ia să vedem, fraților! Profesori universitari avem, — pe cari azi să'i aruncăm pe drumuri, împotriva celui mai elementar simț de umanitate? Nu! Dar medici evrei pe la eforiile Statului? Dar ofițeri activi? Dar magistrați? Dar membri ai corpului diplomatic? Dar funcționari ai băncilor naționale? Dar funcționari de Stat? Dar profesori secundari? Dar bursieri? Dar premiați ai Academiei? Nu! Atunci, ce'mi veniți, măi fraților, cu hitlerismul? Nu vedeți că hitlerismul la noi, nu face decât să împingă uși deschise. C'or fi lacune, pe ici, pe colo, iertați-ne și voi, că doar oameni suntem! Și-apoi, nu uitați că avem pe d. Cuza al nostru — care să ne deschidă ochii! Și când e la o adică, refuzăm noi vreodată să punem umărul ca să desăvârșim edificiul nostru național? Ferească Dumnezeu! Iaca! Nu mai departe acu doi ani, ne-am dat seama, cu spaimă, că au mai rămas în picioare, două bănci evreești: Blanc și Bercovici, — două, dar zdravene! Ei și? N'a sărit numaidecât d. Manoilescu, „omul de mâine", cum îl alintă cuziștii, — cu mătura? Ce ați spus? Numerus clausus? Oho! De-am avea noi atâția ani buni, câte capete evreești

www.dacoromanica.ro

s'au spart pe chestia asta — încă acum zece ani, când şeful încărligării germane, nu era decât un zugrav cu pantalonii rupţi în spate şi care, ca să'şi dreagă glasul lui de taur profetic, cu o halbă de bere, trebuia să cotizeze costul pe la toţi cei 7 membri ai partidului. Aaa, numerus nullus vreţi! Prea bine, băeţi! Dar trebue să înţelegeţi şi voi, că toate dintr'odată nu se poate! Puţintică răbdare — şi cu răbdare, vorba ceea, se mută şi munţii, dar mi-te jidanii! Cu o singură condiţie: fără gălăgie! Nu ca nemţii, cari s'au repezit ca nişte flămânzi, că le-a sărit în cap toată jidănimea din cele cinci continente!

Lăsaţi, deci, naibii, hitlerismul, că-i curată prostie şi rămâneţi la bunul şi neîntrecutul nostru produs naţional: cuzismul. E singurul curent antisemit din lume — care pe lângă toate comodităţile imaginate de tehnica modernă, prezintă un avantagiu unic din punctul de vedere al intereselor naţionale: e *„adaptabil"*.

Chiar foarte, foarte adaptabil.

I. LUDO

Articolul d-lui Gala Galaction parvenindu-ne prea târziu, va apare în numărul viitor.

De „Ziua Cărţii"
A APĂRUT: CARTEA CEA MAI MICA
tipărită vreodată în România
Luceafărul de Mihail Eminescu
„Opera CEA MAI MARE în cartea CEA MAI MICĂ !"
72 pagini şi portretul poetului Lei 20.—
De vânzare la toate librăriile din ţară şi la „BIBLIOFILA" Str. Dr. Istrate, 10, Bucureşti

A apărut:
In ciuda crizei
Umor universal
Umor evreesc
Umor american
Umor englez
Umor francez
Umor sovietic
Umor emigrant
Umor german
Umor bulgar
Umor universal
Umor universal
320 pagini Lei 20
De vânzare la toate librăriile din ţară şi la „BIBLIOFILA" Str. Dr. Istrate, 10, Bucureşti

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

Doctor C. I. CANA

BOLI INTERNE, BOLI DE FEMEI
VENERICE, SIFILIS

consult.: 8-10 dim. şi 3-8 seara

s'a mutat

în Calea Călăraşilor 129

(Hala Traian)

Abonaţii noştri cari şi-au schimbat domiciliul, sunt rugaţi să ne comunice noua lor adresă.

Casa Filatelică

Dr. ARNOLD JAZLOWITZ

BUCUREŞTI I Str. Academiei, 2 Et. III

Mărci româneşti şi străine dela primele emisiuni până la cele mai recente noutăţi

Execută mancolistele cele mai dificile

TIPARNIŢA INSTITUT DE ARTE GRAFICE BUCUREŞTI Str. Dr. ISTRATE 10

www.dacoromanica.ro